

Nr 421

Av herrar Bohman och von Sydow, om samordning av åtgärder för upplysning om Sverige i utlandet.

(Lika lydande med motion nr 351 i Första kammaren)

Den politiska utvecklingen har nödvändiggjort en förstärkning av anslagen till upplysningsverksamhet för att utomlands förbättra kännedomen om vårt land och näringsliv, om våra sociala och kulturella förhållanden samt om Sveriges handelspolitiska och utrikespolitiska läge. Inte minst angeläget synes det vara att inför de kommande förhandlingarna med EEC för utländsk publik närmare klargöra innebörden av den svenska alliansfriheten. De missuppfattningar och missvisande skildringar om Sverige som förekommit särskilt under det senaste året har delvis sin grund i uraktlåtenhet att med tillräckliga insatser skapa kännedom och förståelse för Sveriges speciella läge. Behovet av en effektiv upplysning härom har ytterligare accentuerats till följd av vissa uttalanden t. o. m. på ansvarigt håll som kommit vårt land att framstå som mindre intresserat och mindre förstående för de strävanden som kommit till uttryck i det europeiska ekonomiska samarbetet.

I fråga om den aktivitet det här gäller måste det allmännas insatser i vissa hänseenden av naturliga skäl bli av en relativt begränsad karaktär. Detta gäller särskilt de kommersiella kontakterna med liksom den kommersiella bearbetningen av utlandet som i första hand självfallet bör vara en näringslivets angelägenhet. Dagens handelspolitiska läge och vårt intresse att medverka i en vidgad europeisk stormarknad kräver emellertid att ökade resurser även från det allmännas sida ställes till förfogande för strävandena att utomlands skapa förståelse för Sverige och svensk politik. I den mån medel härför anvisas över statsbudgeten är det angeläget, att dessa utnyttjas på ett sätt som ger största möjliga utbyte.

Den splittring av resurserna för upplysningsverksamheten på olika huvudtitlar och anslag som för närvarande kännetecknar läget inger emellertid tvivel om huruvida de anvisade medlen användes på det mest effektiva och ändamålsenliga sättet. Av de anslag som är aktuella i detta sammanhang anvisas på utrikesdepartementets huvudtitel under anslaget Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige, bidrag till Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet, Svensk-Amerikanska nyhetsbyrån och Svensk-Internationella pressbyrån samt medel till Övrig upplysningsverk-

samhet. Sistnämnda anslagspost omfattar insatser av beskickningar, delegationer och konsulat. För att bestrida kostnaderna för besök av framstående utländska tidningsmän, vilket anses vara ett av de viktigaste medlen för att skapa större förståelse för svenska strävanden, äger utrikesdepartementet tillgång till ett särskilt anslag för Utländska pressbesök. På handelsdepartementets huvudtitel anvisas under ett nytt anslag benämnt Främjande av utrikeshandeln m. m. medel för ändamål, som i mångt och mycket överensstämmer med den verksamhet som bedrivs av Svenska institutet och Svensk-Amerikanska nyhetsbyrån. Vid sidan av medel till handelssekreterareorganisationen och Småindustriens exportråd samt bidrag till de svenska handelskamrarna i utlandet utgår från nyssnämnda anslag pengar till andra exportfrämjande åtgärder, såsom marknadsundersökningar, utrikeshandelsstipendier och praktikanter, till internationella mässor och utställningar samt upplysningskampanjer i USA och Europa. På handelsdepartementets huvudtitel upptas även ett anslag, som avser bidrag till Svenska turisttrafikförbundets arbete för att utomlands göra Sverige känt som turistland. I anslutning härtill anvisas särskilda medel under ett annat anslag benämnt Turistpropaganda i Amerikas förenta stater.

Motiveringen för åtskilliga av de här berörda anslagen är densamma. Sveriges ställning för närvarande och särskilt i utrikes- och handelspolitiskt hänseende medför »speciella krav på information och förväntningar om svenska åtgärder». De åtgärder i detta syfte som redovisas under de olika anslagsposterna är delvis av enahanda natur. Särskilda kampanjer i olika länder, utställningsverksamhet, iordningställande av informationsmaterial av olika slag, anordnande av pressbesök ingår under snart sagt varje anslag. Verkställandet av de skilda åtgärderna åvilar dels fasta organ, dels för ändamålet särskilt bildade beredningar eller kommittéer.

Genom den budgetmässiga splittringen av statens insatser för utomlandsinformationen finns det betydande risk för att den erforderliga effektiviteten vid användningen av anvisade medel icke åstadkommes. Dubbelarbete kan på många områden befaras komma till stånd. Som Svenska institutet framhåller i sina anslagsäskanden, är gränserna mellan manifestationer av enbart exportfrämjande karaktär, enbart turistvärvande typ och enbart kulturellt-konstnärlig prägel i vissa fall alltmer utplånade. Renodlade framträdanden av skisserade tre huvudkategorier tenderar att bli alltmer sällsynta, och inslag av allmän upplysningstyp gör sig överallt starkt märkbart. Vad som eftersträvas vid manifestationerna är sålunda i ökad omfattning en rikligare och mera mångsidig presentation av respektive land, en goodwillskapande bakgrund för industriprodukter, turistmål etc. Även chefen för handelsdepartementet synes vara medveten härom och om behovet av en samordning av de olika åtgärderna på detta område. Det är självfallet angeläget — framhåller han i statsverkspropositionen — att en nära samordning åstadkommes mellan olika här verk samma organs insatser.

Det är även enligt vår mening angeläget, att man genom en ändamålsenlig koordinering av upplysningsverksamheten åstadkommer ett effektivt utbyte av anslagna medel. Detta behöver givetvis icke ske genom tillskapande av någon central informationsinstans för den allmänna och exportfrämjande verksamheten. Tvärtom torde en decentraliserad verksamhet — ofta utövad genom specialkommittéer och väsentligen baserad på ett utnyttjande av sakkunskap och resurser inom näringslivet — vara ägnad att ge det bästa resultatet. En gränsdragning mellan de olika organens verksamhet synes emellertid önskvärd. I varje fall måste de på olika håll vidtagna åtgärderna på förnuftigt sätt koordineras. Enligt vår uppfattning bör Kungl. Maj:t snarast låta utreda hur en sådan samordning bör åvägbringas.

Åberopande vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att de av anslagen för upplysningsverksamhet om Sverige i utlandet berörda åtgärderna måtte på lämpligt sätt samordnas.

Stockholm den 26 januari 1962

Gösta Bohman

Chr. von Sydow
